

Naujos lietuviškos obelių veislės

Iki šiol rinkoje nebuvo Lietuvos selekcininkų sukurtų vasarinių ir dekoratyvinių obelių veislių. Tai pirmieji padarė Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Sodininkystės ir daržininkystės instituto mokslininkai, sukūrę dvi vasarinių ir tris dekoratyvinių obelių veisles. Jau šį pavasarį galima įsigyti ir pasisodinti vasarinių obelių *Poema* ir *Alemanda*, o sodybas papuošti dekoratyvinių veislių *Perlas*, *Vaja*, *Rylio* vaismedžiais.

Pastaraisiais metais verslinė sodininkystė plėtojasi labai intensyviai. Versliniuose soduose siekiama auginti obelių veisles, kurių vaismedžiai būtų prisitaikę prie vietos klimato, išsiskirtų produktyvumu, atsparumu ligoms ir išaugintų aukštos kokybės ir paklausius rinkoje vaisius. O dekoratyvinės obelys turi džiuginti žiedų, ūglių ar lapų spalva, kompaktiškumu, vaisių dydžiu ar forma, atsparumu ligoms, ištvermingumu žiemą. Šių metų lietuviškų obelių veislių naujienų penketukas orientuotas ir į verslą, ir į sodybų puošimą.

Visos penkios naujos obelių veislės yra įtrauktos į Lietuvoje saugomų augalų veislių sąrašą, o jų sodinamosios medžiagos jau galima įsigyti SDI medelyne. Nacionaliniame augalų veislių leidinyje

yra LR saugomų augalų veislių sąrašas. Vadinasi, dauginamąją medžiagą galima naudoti tik su jos selekcininku sudarius licencinę sutartį arba gavus selekcininko raštišką leidimą. Veislių autoriai – selekcininkai Bronislovas Gelvonauskis, Dalia Gelvonauskienė ir Audrius Sasnauskas. Trumpai apžvelkime kiekvienos veislės išskirtines savybes.

Poema

Tai vasarinė obelių veislė, šiemet įtraukta į Saugomų augalų veislių sąrašą. Kilmė – *Red Free* x *Sylvia*. Veislės *Poema* obelys ištvermingos žiemą, vidutinio augumo, vidutinio tankumo. Vaismedžiai derlingi, vidutinis derlius 35 t ha⁻¹, kompleksiskai atsparūs rauplėms ir filostiktizei. Rekomenduojamas poskiepis B.396.

Vaisiai sunoksta rugpjūčio III dešimtadienį, stambūs (180 g), skanūs (7,4 balo) ir labai gražūs (7,6 balo), vientisai raudoni su aiškiai išsiskiriančiais dryžiais, saugykloje išsilaiko iki lapkričio mėnesio (tai yra labai geri ankstyvųjų obuolių rodikliai).

Vaisiuose nustatyta 9,6 proc. sausų tirpiųjų medžiagų, 10,8 proc. sausųjų medžiagų. Odelės tvirtumas – 305,5 N/cm², minkštimo tvirtumas – 60,8 N/cm². Išskirtinės savybės: tinka vartoti iki lapkričio mėnesio, rekomenduojama ekologiškai sodininkystei.

Alemanda

Vasarinė obelių veislė, šiemet įtraukta į Saugomų augalų veislių sąrašą. Kilmė – *Red Free* x *Sylvia*. Veislės *Alemanda*

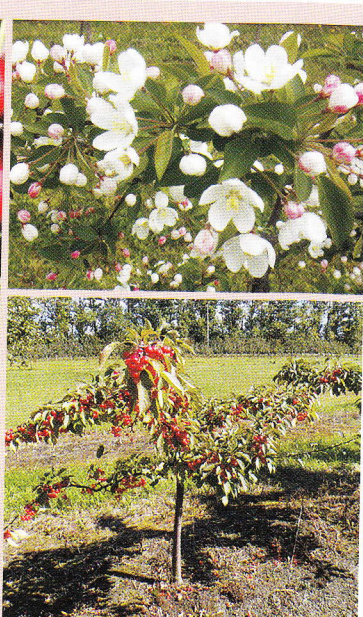
Poema

Alemanda

Rylio

Perlas

Vaja

obelys ištvermingos žiemą, vidutinio augimo, vidutinio tankumo. Vaismedžiai derlingi (vidutinis derlius 45 t ha⁻¹), kompleksiškai atsparūs rauplėms ir fistiktozei. Rekomenduojami poskiepiai B.396 ir P60. Vaisiai sunoksta rugpjūčio II dešimtadienį, vidutinio stambumo (140 g), labai skanūs (7,6 balo) ir labai gražūs (7,6 balo), raudoni be aiškių spalvos ribų su išsiskiriančiais dryžiais.

Vaisiuose nustatyta 10 proc. sausų tirštųjų medžiagų, 10,8 proc. sausųjų medžiagų. Odelės tvirtumas – 273,1 N/cm², tinkštimo tvirtumas – 58,2 N/cm². Išskirtinės savybės: rekomenduojama ekologinei sodininkystei.

Perlas

Tai dekoratyvinė obelų veislė, į Saugomų augalų veislių sąrašą įtraukta šiemet. Kilmė – laisvai apsidulkinusios

M. sieboldii Rehd. sėjinukas. Vaismedžiai žiemą ištvermingi, vidutinio augimo, išsišakoję, atsparūs grybinėms ligoms. Žydi vėlai, žiedai balti. Vaisiai rutuliški, vientisai raudoni su rožiniu atspalviu, maži.

Vaja

Tai dekoratyvinė obelų veislė, į Saugomų augalų veislių sąrašą įtraukta šiemet. Kilmė – laisvai apsidulkinusios *M. baccata* Borkh. sėjinukas. Vaismedžiai žiemą ištvermingi, vidutinio augimo, išsišakoję, atsparūs grybinėms ligoms. Žydi anksti, žiedai violetiniai su rausvu atspalviu. Lapai su rausvu atspalviu. Vaisiai rutuliški, tamsiai raudoni su violetiniu atspalviu, maži.

Rylio

Tai dekoratyvinė obelų veislė, į Saugomų augalų veislių sąrašą įtraukta šie-

met. Kilmė – laisvai apsidulkinusios *Arbat* sėjinukas. Vaismedžiai žiemą ištvermingi, stipraus augimo, išsišakoję, atsparūs grybinėms ligoms. Žydi labai vėlai, žiedai skaisčiai raudoni. Lapai tamsiai žali. Vaisiai rutuliški, raudoni su rusvu atspalviu, maži.

Visos šios trys lietuviškos dekoratyvinių obelų veislės rekomenduojamos dekoratyvinei sodininkystei ir apželdinimui.

Dr. Audrius SASNAUSKAS,
dr. Dalia GELVONAUSKIENĖ
LAMMC Sodininkystės ir
daržininkystės institutas

Dr. Bronislovas GELVONAUSKIS
Augalų genų bankas